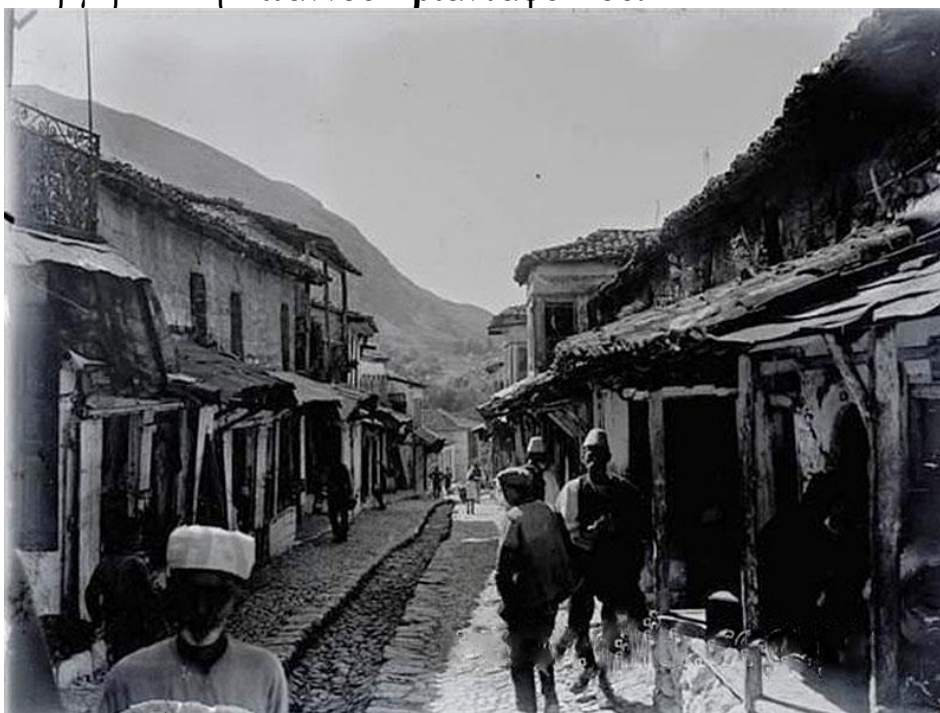

Ο Γιάννης Τριανταφύλλου (1825-1896)

(γράφει ο Μάριος Μπίκας)

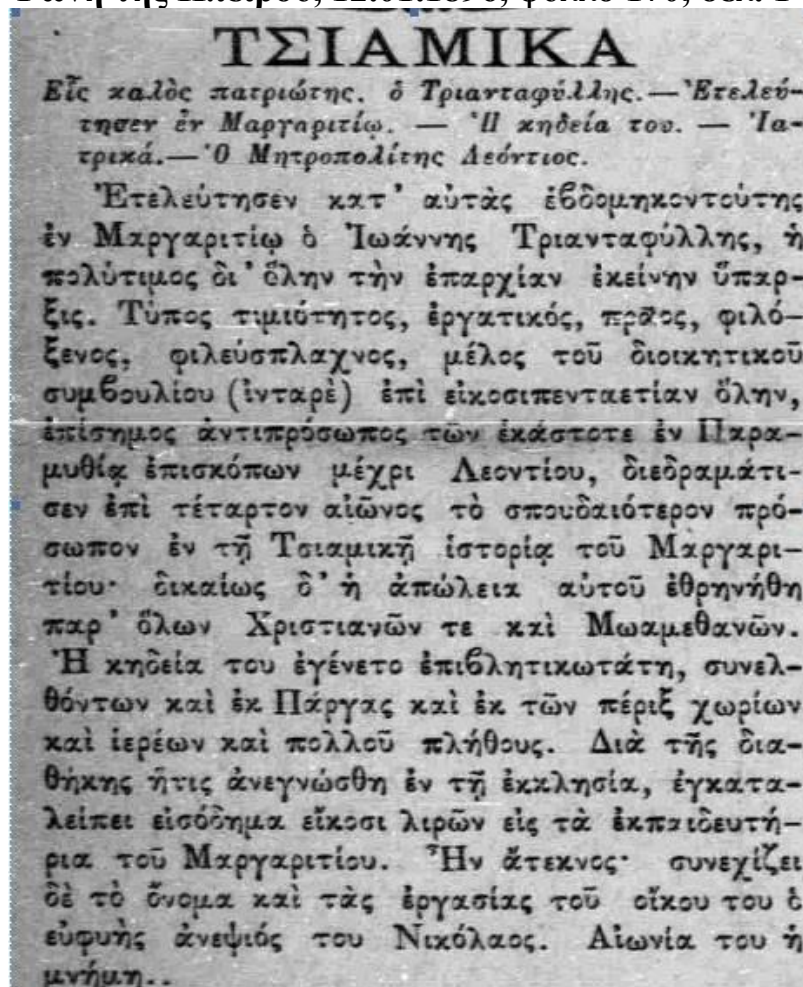
Τσιάμικα είναι ο τίτλος δημοσιεύματος της εφημερίδας « Φωνή της Ηπείρου » (αριθμός φύλλου 170, σελ. 1^η). Ο αρθρογράφος της αναφέρεται κυρίως στο θάνατο, στο χαρακτήρα και στην πολυετή κοινωνική δραστηριότητα του Μαργαριτιώτη **Ιωάννου Τριανταφύλλου**.

Κεντρικός δρόμος της αγοράς του Μαργαριτιού το 1928. Το οδόστρωμα – καλντερίμι – έχει στο μέσον του αύλακα, πλάτους μισού περίπου μέτρου και βάθους δέκα εκατ., χρησιμεύων, κυρίως, για τη συγκέντρωση των βρόχινων υδάτων. Στο βάθος διακρίνεται το βουνό Γομάρα, στους πρόποδες του οποίου υπάρχει ο οικισμός **Κένταλη** με την εκκλησία της Παναγίας (Κοίμησης της Θεοτόκου), (πληροφ. Θωμάς Γκίνης).

(1). Η φωτογραφία ανήκει στο Σμυρنيώτη φωτογράφο, Γεώργιο Βαφιαδάκη (1900-1978). Σήμερα (2016) αντίγραφό της βρίσκεται στο αρχείο του **Θωμά Γκίνη**, ο οποίος και μου την έστειλε.

Φωνή της Ηπείρου, 12.01.1896, φύλλο 170, σελ. 1^η

(Ακολουθεί, σχεδόν, ολόκληρη η υπόλοιπη συνέχεια του δημοσιεύματος)

« Είχομεν ενταύθα κατ' αρχάς μεταβολήν ιατρικού καθεστώτος. Ο από δωδεκαετίας δημαρχιακός ιατρός κ. Νικολ. Οικονόμος διορισθείς ως τοιούτος εν Μαργαριτίω και μη δεχθείς, επαύθη. Αντικατέστησε δ' αυτόν ενταύθα ο κ. Βασιλ. Τζίβας(1), ο υποκινήσας, ως λέγεται, τούτα πάντα.

(1). **σ.σ.** Ο γιατρός Βασίλειος Τζίβας ήταν γιος του **Θεόδωρου Τζίβα** που καταγόταν από το Φοινίκι των Φιλιατών. Ο Θεόδωρος Τζίβας μετοίκησε στην Κωνσταντινούπολη, όπου και ευπόρησε. Στη συνέχεια εγκαταστάθηκε στις Φιλιάτες, ασχοληθείς με το εμπόριο. Απεβίωσε στη γενέτειρά του Φοινίκι, την 09.08.1896. Στην εξόδιο Ακολουθία του χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Παραμυθιάς Κων/νος Μικρούλης.

Αναχώρησε τέλος εκ Παραμυθιάς ο Λεόντιος, μεταβαίνων εις τα Πατριαρχεία, άτινα πληροφορηθέντα τι διέπραξε, μάλιστα τελευταίως, επανειλημμένως προσεκάλεσαν δια τηλεγραφημάτων αυτόν εκεί. Ως μανθάνομεν όμως, μένων εν Ιωαννίνους εισέτι, προσποιούμενος τον ασθενή, πράγματι δε ίνα καρποφορήσωσιν αι συστάσεις του αι γενόμεναι από τε τον Βαλή και άλλους, ίνα επιστρέψει και μη μεταβεί όλως εκείσε. »

Σχετικά με τον Επίσκοπο Λεόντιο(1) και την Επισκοπή Παραμυθιάς : **α.** Ο Λεόντιος κατά κόσμο Ελευθεριάδης, καταγόταν από το Κίτρος ή από τα Γιάννενα. Υπηρέτησε ως επίσκοπος στην Επισκοπή Παραμυθιάς από το 1893 ως τα τέλη του 1895 και ως αναπληρωτής του Μητροπολίτη της Παραμυθιάς από την 1^η Γενάρη του 1896 ως την 3^η Απρίλη του ιδίου έτους. Σύμφωνα, όμως, με το παραπάνω δημοσίευμα της Φωνής της Ηπείρου, αλλά και με άλλα, δεν ανταποκρίθηκε, ως έπρεπε, στις ανάγκες των δύσκολων εκείνων καιρών.

β. Η επισκοπή της Παραμυθιάς ιδρύθηκε το 1785.

Υπαγόταν στη Μητρόπολη των Ιωαννίνων. Περιλάμβανε τις επαρχίες Παραμυθιάς, Παργας, Μαργαριτίου, Φιλιατών και μέρος της επαρχίας του Δέλβινου.

γ. Η Μητρόπολη της Παραμυθιάς δημιουργήθηκε το 1896, όταν στον πατριαρχικό θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως ανέβηκε ο εκ του χωριού Πλεσεβίτσα των Φιλιατών, Άνθιμος(1) Ζ΄. Ως Μητρόπολη περιλάμβανε τις επαρχίες της Παραμυθιάς, της Πάργας, του Μαργαριτιού, των Φιλιατών και ορισμένα χωριά του Νομού των Ιωαννίνων. Ο πρώτος Μητροπολίτης της ήταν ο Κωνσταντίνος Μικρούλης, καταγόμενος από

(1) α. Σπύρου Μουσελίμη : « Ιστορικοί περίπατοι ανά τη Θεσπρωτία », Θεσσαλονίκη 1976, σελ. 65, αρ. 19 : « Λεόντιος Ελευθεριάδης από τα Γιάννινα ...1893. Επί των ημερών του (1895) και επί πατριάρχου Άνθιμου Ζ΄. η επισκοπή Παραμυθιάς προάγεται σε μητρόπολη »

β. Βασίλη Κραψίτη : « Η ιστορία της Παραμυθιάς », Αθήνα 1991 :Σελ.134 : « 15) Λεόντιος (1893-1895), ο από Κίτρος » . Σελ. 135. : « 1) Λεόντιος (1895-1896). Ο τελευταίος Επίσκοπος Παραμυθιάς Λεόντιος υπηρέτησε μέχρι το 1896 ως Μητροπολίτης (σ.σ. ως επίσκοπος) Παραμυθιάς ».

(1). Ο πατριάρχης Άνθιμος Ζ΄, κατά κόσμο Άγγελος Τσάτσος, γεννήθηκε μεταξύ των ετών 1827 – 1832 στο χωριό Πλεσεβίτσα (σήμερα Πλαίσιο) των Φιλιατών. Αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων και τη Θεολογική Σχολή Χάλκης. Το 1869 εξελέγη επίσκοπος στην επισκοπή Παραμυθιάς. Το 1895 διαδέχθηκε στον πατριαρχικό θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως τον παραιτηθέντα πατριάρχη Νεόφυτο. Το 1896 προήγαγε την επισκοπή της Παραμυθιάς σε Μητρόπολη. Το 1897 αναγκάστηκε να παραιτηθεί του πατριαρχικού θρόνου, επειδή απώλεσε την εμπιστοσύνη της Ιεράς Συνόδου. Απεβίωσε το 1913 στη νήσο Αντιγόνη (τουρκιστί Burgazadasi) της Κωνσταντινούπολης.

Από την Πλεσεβίτσα είχαν την καταγωγή, εκτός από τον πατριάρχη 'Ανθιμο Ζ'. , η Βασιλική Κονταξή, γνωστή ως κυρά Βασιλική, σύζυγος του Αλή Πασά, και ο αρχαιολόγος Δημήτριος Ευαγγελίδης (1888-1959)

το χωριό Τσαμαντά των Φιλιατών. Ο Κωνσταντίνος Μικρούλης ενεθρονίσθη στην Παραμυθιά τη Μεγάλη Πέμπτη, 03.04.1896.

Οι οικογένειες(1) που εγκαταστάθηκαν στο Μαργαρίτι πριν το 1913

Στο Μαργαρίτι την εποχή της Τουρκοκρατίας, πριν της απελευθέρωσής του την 24.02.1913, βρήκαν καταφύγιο πολλές ελληνικές οικογένειες, κυρίως από την Ήπειρο. Οι οικογένειες αυτές ενσωματώθηκαν στην κοινωνία του Μαργαριτιού. Δημιούργησαν περιουσία. Αγωνίστηκαν εναντίον των Μουσουλμάνων Τσάμηδων και των κατοχικών δυνάμεων και συνέβαλαν στην ανάπτυξη και στην πρόοδο.

Προφορικές μαρτυρίες για την οικογένεια Ιωάννη Τριανταφύλλου :

(Όλες οι παρακάτω μαρτυρίες είναι διασκευασμένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην αλλοιώνεται το πραγματικό τους νόημα)

- Δημήτριος Μάτης (Μαργαρίτι)

« Η οικογένεια του Γιάννη Τριανταφύλλου καταγόταν από τις Καλαρρύτες. Πότε ακριβώς εγκαταστάθηκε στο Μαργαρίτι δεν είναι γνωστό. Ως προς τον Ιωάννη Τριανταφύλλου, από ό,τι έχω ακούσει από συζητήσεις γερόντων του Μαργαριτιού, ήταν δραστήριος, κοινωνικός, πολύ θρήσκευτος και είχε μεγάλη περιουσία. Όταν πέθανε, με διαθήκη η περιουσία του περιήλθε στην εκκλησία. Δεν άφησε απογόνους. Στο Μαργαρίτι τον φώναζαν και Μπόρμπολο (σαλίγκαρος). Σήμερα (2016) το επώνυμο Τριανταφύλλου δεν υπάρχει στην πόλη μας ».

- Δημήτριος Κακκούρης (Μαργαρίτι)

« Ο Γιάννης Τριανταφύλλου καταγόταν από τις Καλαρρύτες. Στο Μαργαρίτι ήρθε μετά το 1850. Για πολλά χρόνια υπηρέτησε ως επίτροπος στην εκκλησία του Μαργαριτιού. Ήταν πολύ μορφωμένος. Η μάνα του δάσκαλου **Περικλή Κακκούρη** ο οποίος εκτελέστηκε μαζί με τους Σαράντα Εννιά (49) Πρόκριτους της Παραμυθιάς, ήταν πρώτη του ξαδέρφη. Ο Γιάννης Τριανταφύλλου απεβίωσε και ετάφη στο Μαργαρίτι. Με διαθήκη άφησε όλη του την περιουσία στην Εκκλησία ».

(1) Τούλας Στεφανίδου – Μαλακάτα : « Μαργαρίτι Γενέθλια Γη », Αθήνα 2000, σελ. 12 -13 - **Ντούση Γαρυφαλλιά** (Ληξιαρχος της Δημοτικής Ενότητας Μαργα-ριτιού) :

« Στο Μαργαρίτι είχαν έρθει κατά τον καιρό της Τουρκοκρατίας πολλοί από τα χωριά της Βορείου Ηπείρου και των Ιωαννίνων. Όλοι ήταν προκομμένοι. Στο κέντρο του Μαργαριτιού είχαν μαγαζιά και σπίτια. Αργότερα πολλοί απ' αυτούς τα πούλησαν και έφυγαν. Σχετικά με τη οικογένεια **Τριανταφύλλου**, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο στο Ληξιαρχείο του Μαργαριτιού ».

- Ευάγγελος Τόκας, γεννημένος στη Σαμονίβα του Σουλίου, ζει στο Μαργαρίτι

από ηλικίας οκτώ (8) ετών : « Το Γιάννη Τριανταφύλλου τον ονόμαζαν και **Μπόρμπολο**, επειδή είχε στην πλάτη του μεγάλη καμπούρα, που έμοιαζε με μπόρμπολο (σαλίγκαρο). Στο Μαργαρίτι είχε σπίτια, οικόπεδα και άλλη ακίνητη περιουσία. Με διαθήκη τα άφησε όλα στην εκκλησία. Η εκκλησία στα επόμενα χρόνια τα πούλησε ή τα έβγαλε στη δημοπρασία Το σπίτι του, που ήταν ακριβώς δίπλα στο δικό μας, το πήρε μετά από δημοπρασία της εκκλησίας, ο παπά - Κώστας Κολιούσης από το Βερενίκι.

Ο πατέρας μου, ο **Νίκος Τόκας**, αγόρασε το 1946 το σπίτι του Νίκου(1) Τριανταφύλλου, από τη γυναίκα του την Ασημίνα.

Ο Νίκος μέχρι το θάνατό του υπηρέτησε ως γραμματέας στο Δήμο – Κοινότητα του Μαργαριτιού. Δεν τεκνοποίησε. Πέθανε περίπου το 1935 ».

- **Ο Θωμάς Γκίνης**, Μαργαριτιώτης, σήμερα (2016) ζει στη Γερμανία :

« Ο Γιάννης ο Τριανταφύλλου είχε στο Μαργαρίτι μεγάλη ακίνητη περιουσία. Την περιουσία αυτή κληροδότησε, μετά το θάνατό του, στην εκκλησία της Παναγίας, τη μοναδική τότε στο Μαργαρίτι εκκλησία. Στα χρόνια που ακολούθησαν οι διάφορες εκκλησιαστικές επιτροπές εκποίησαν την περιουσία του και με τα χρήματα πραγματοποίησαν διάφορα έργα στην Παναγία, αλλά και έκτισαν και την εκκλησία του Αγίου Βασιλείου. Σύμφωνα με διασταυρωμένες προφορικές πληροφορίες, ορισμένα από τα ακίνητα του Γιάννη Τριανταφύλλου που άφησε στην εκκλησία, ήταν :

1. Το δικό του το σπίτι.

2. Το ραφείο του Σωτήρη Ζορμπαλά.

3. Το Παρθεναγωγείο.

(5) Σύμφωνα : α. Με το δημοσίευμα της Φωνής της Ηπείρου ό.α. : «... συνεχίζει δε το όνομα και τας εργασίας του οίκου του, ο ευφυής ανεισιός του **Νικόλαος** » (δεν αναφέρει το επώνυμο). β. Με τη μαρτυρία του Ευάγγελου Τόκα ό. α. : « **Ο πατέρας μου αγόρασε το 1946 το σπίτι του Νίκου Τριανταφύλλου...** ». Ο Νικόλαος Τριανταφύλλου ήταν ανεισιός του Ιωάννη Τριανταφύλλου από αδελφό. **Εξαιτίας των δωρεών αυτών, συγκαταλέγεται στους Ηπειρώτες ευεργέτες. Ο Γιάννης Τριανταφύλλου, σύμφωνα με την αναγραφόμενη ημερομηνία, που σώζεται στο σταυρό του τάφου του, ευρισκομένου στο νεκροταφείο της Παναγίας (Κοίμησης της Θεοτόκου) του Μαργαριτιού, απεβίωσε την 08.12.1895 (σ.σ. βλ. π. κ. φωτ. 2) ».**

Γραπτές μαρτυρίες :

- **Τούλας Στεφανίδου** : « Μαργαρίτι », Αθήνα 1989, εκδόσεις Σοκόλη, σελ. 50 – 51:

« ... Η καμάρα του Μπόρμπολου (σ.σ. του Γιάννη Τριανταφύλλου) ήταν είσοδος σπιτιών που έκλεινε με πολύ μεγάλη δίφυλλη πόρτα. Περνώντας τα χρόνια, τα σπίτια γκρεμίστηκαν, έπεσαν, ισοπεδώθηκε το μέρος, τα φύλλα της πόρτας χάθηκαν, δεν ξανάκλεισε και σιγά σιγά έγινε πέρασμα. Είναι τρομερό πόσο γρήγορα αλλάζουν μορφή, χάνονται και τα άψυχα Μπροστά στην κάμαρα του Μπόρμπολου διασταυρώνονταν οι δρόμοι. Στο σταυροδρόμι αυτό συνηθίζονταν, όταν σε μια οικογένεια δε ζούσαν τα παιδιά, να ρίχνουν το νεογέννητο για να ζήσει. Και συγχρόνως τα βαφτίζανε με το όνομα **Σταμάτης ή Σταματούλα**, αν ήταν κορίτσι, για να σταματήσει ο θάνατος. Της έλεγε η θεία Θεodώρα πως είχαν ρίξει ένα μωρό καλοφασκιωμένο τα ξημερώματα σ' αυτό το σταυροδρόμι και περιμένανε ποιος θα το σηκώσει, ποιος θα το πάρει στην αγκαλιά του που θα ήταν ο νονός. Ένας σκύλος το πλησίασε και με αγωνία έτρεξε να το διώξει. Ο Τούρκος γαλατάς, που πέρασε, έφτυσε, γύρισε αλλού το πρόσωπό του και τάχυνε το βήμα του. Σε λίγο περνάει η περίπολος. Στο Μαργαρίτι υπήρχε στρατός τότε. Ο τελευταίος φαντάρος έσκυψε, σήκωσε το μωρό και τότε η θεία Θεodώρα, που παραφύλαγε κρυμμένη, φανερώθηκε και ευχήθηκε : «Να σου ζήσει νουνέ το παιδί ». Του κάνανε σκουλαρίκια από ασήμι από εφτά Μαρίες και το τάζανε στον Άγιο Σπυρίδωνα. Και έζησε και μεγάλωσε, μεγάλωσε η οικογένεια με πολλά παιδιά... »

- **Βασίλη Κρασίτη** : « Ιστορία του Μαργαριτιού », Αθήνα 1992 : **Σελ. 71** : « Κατά τον ΙΘ' αιώνα μέχρι και το 1913 (περίοδος Τουρκοκρατίας), παρατηρήθηκε εγκατάσταση χριστιανικών οικογενειών στο Μαργαρίτι, προερχομένων από περιοχές της ενιαίας Ηπείρου. Συγκεκριμένα : Από τη Βόρεια Ήπειρο, ιδιαίτερα από **το Λάμποβο**, οι οικογένειες των: **Κ. Ν. Βέη, Απόστ. Κοσμά, Λουκά Κ. Σταύρου, Ι.Δ. Μάντη, του Σούλη, του Μάτη κ.ά.** Από **τα Δερβίζαινα** : Ο ιατρός **Χρ. Θ. Ρώσσης**. Από τα ορεινά χωριά της Πίνδου οι οικογένειες : Από **τις Καλαρρύτες Μπακαγιάννη και Τριανταφύλλου** και από **το Μέτσοβο** οι οικογένειες

Κουτσάφτη και Παπαδιαμάντη. Από τη Βήσσανη οι οικογένειες Στεφανίδη. Από τα Ιωάννινα (Βλ. εφημ. « Τα Νέα του Μαργαριτίου », επιστολή της 07.04.1988 του Ανδρέα Πάκου) η οικογένεια Πάκου. Από τη Μουργάνα (Βαβούρι) οι οικογένειες Γάτου και Κοκόση ».

Σελ. 78 : « Στο Μαργαρίτι συστήθηκε το 1870 Ελληνικό Σχολείο με τη μέριμνα της Επισκοπής Παραμυθιάς. Για τη λειτουργία και διατήρησή του πρόσφερε ετήσια το ποσό των πεντακοσίων (500) γροσίων, ο από το Μαργαρίτι καταγόμενος (και μόνιμος κάτοικός του) Ιωάννης Τριανταφύλλου ».

*Ο επιτύμβιος σταυρός με το ανάγλυφο επίγραμμα
« ΑΠΕΒΙΩΣΕ ΤΗ 8' ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1895
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΟΥ »*

(2) Τη φωτογραφία μου την έστειλε ο Θωμάς Γκίνης.